

Inauguracja roku akademickiego 2017/2018 w Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie

Dnia 5 października 2017 roku w siedzibie Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie odbyła się uroczystość inauguracji roku akademickiego. Rozpoczęto tym samym sześćdziesiąty trzeci rok działalności naukowo-dydaktycznej tej jedynej w kraju uczelni wyższej, która kształci duchownych, teologów, katechetów i pracowników administracyjnych na potrzeby Kościołów nierzymkokatolickich w Polsce, a także specjalistów z zakresu pedagogiki i pracy socjalnej.

Tradycyjnie uroczystość poprzedziło rozpoczęte o godzinie 13.00 nabożeństwo ekumeniczne. Prowadzili je duchowni trzech tradycji chrześcijańskich reprezentowanych w Akademii: ks. dr Doroteusz Sawicki (tradycja prawosławna), ks. dr Dariusz Chwastek (tradycja ewangelicka) oraz ks. mgr Andrzej Gontarek (tradycja starokatolicka). W nabożeństwie wziął udział także chór akademicki pod kierunkiem prof. dr. hab. Włodzimierza Wołosiuka. Kazanie oparte o tekst „Zwycięstwo, które zwyciężyło świat, to wiara nasza” (1 List Jana 5,4) wygłosił Jego Magnificencja Rektor ks. dr. hab. Bogusław Milerski, prof. ChAT. Wskazał w nim, że apostoł Jan zrywa w przytoczonym tekście z logiką dominacji. Co za tym idzie, drogą do przemiany świata nie jest siła, władza czy prestiż, ale wiara w Jezusa jako Chrystusa, Zbawiciela i człowieka, który swoim przykładem pokazał, że drogą sprawiedliwości jest miłość i zrozumienie innych. Przypomniał zgromadzonym, że praca na

¹ Na podstawie relacji przygotowanej na potrzeby strony www.ChrześcijańskiejAkademiiTeologicznej.warszawa.pl przez mgr. Jerzego Betlejkę.

rzecz bardziej sprawiedliwego i bardziej pojednanego świata przynależy w sposób integralny do misji Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie, do której realizacji powołani są wszyscy członkowie jej społeczności akademickiej.

Bezpośrednio po zakończeniu nabożeństwa miał miejsce istotny akt związany z prowadzoną przez Akademię budową nowej siedziby u zbiegu ulic Duracza i Broniewskiego. Zwierzchnicy Kościołów zrzeszonych w Polskiej Radzie Ekumenicznej oraz przedstawiciele władz Akademii złożyli swoje podpisy na akcie erekcyjnym.

O godzinie 14.00 wprowadzeniem sztandaru Akademii i odśpiewaniem hymnu państwowego rozpoczęła się uroczystość inauguracji. Przewodniczył jej Jego Magnificencja Rektor Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie, który powitał zgromadzonych zwierzchników Kościołów zrzeszonych w Polskiej Radzie Ekumenicznej, przedstawicieli Kościoła rzymskokatolickiego, rektorów i przedstawicieli uczelni warszawskich, przedstawicieli władz państwowych i samorządowych, pracowników Akademii, a przede wszystkim jej studentów.

W swoim przemówieniu Jego Magnificencja Rektor Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie nawiązał do obserwowanych w świecie sytuacji konfliktowych, wskazując, że zasadniczym pytaniem jest kwestia poszukiwania sposobów życia społecznego, w których różnorodność nie będzie zarzewiem konfliktów i separatyzmów. Wyzwaniem jest pytanie, jak tworzyć społeczeństwa żyjące w „pojednanej różnorodności”? Następnie zwrócił uwagę na sytuację, jaka panuje w szkolnictwie wyższym oraz odniósł się do głównych założeń przygotowywanej w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego nowej, szeroko dyskutowanej, ustawy o szkolnictwie wyższym. Wskazał także, że główny cel szkolnictwa wyższego, a więc pomnażanie wiedzy ludzkiej, nie powinien być rozumiany redukcyjnie, a więc tylko w kategoriach pomnażania wiedzy technicznej i przyrodniczej, ale powinien uwzględniać także konieczność postępu w opisie nieustannie zmiennej rzeczywistości kulturowo-społecznej. W realizacji tego drugiego wymiaru nieodzownymi są teologia,

humanistyka i nauki społeczne. Podkreślił przy tym, że Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie stanowi laboratorium spotkania różnych interesów i różnych tożsamości, jest miejscem spotkania różnorodnych przejawów życia religijnego i społecznego. Jest ona miejscem, w którym spotyka się teoretyczny namysł nad wyzwaniem teologii, humanistyki i nauk społecznych nakierowany na budowanie społeczeństwa realizującego idee „pojednanej różnorodności” i sprawiedliwości społecznej, z codziennymi doświadczeniami życia w różnorodności gromadzonymi przez tych, którzy tworzą jej akademicką społeczność.

Po przemówieniu Jego Magnificencji Rektora Prorektor ds. nauki, Jego Ekscelencja abp prof. zw. dr hab. Jerzy Pańkowski dokonał uroczystej immatrykulacji studentów pierwszego roku oraz przyjął od nich uroczyste ślubowanie. Następnie głos zabrał przedstawiciel studentów – student studiów pierwszego stopnia na Wydziale Teologicznym Bartosz Ciemiński. Przywitał w imieniu braci studenckiej nowych kolegów i koleżanki z roku pierwszego, a także podzielił się kilkoma refleksjami o specyfice studiowania w Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie.

Do wygłoszenia wykładu inauguracyjnego w roku jubileuszu 500 lat Reformacji zaproszonego wybitnego badacza protestantyzmu, religioznawcę prof. zw. dr hab. Zbigniewa Paska z Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. W swoim przedłożeniu pt. „Kultura religijna protestantyzmu a rozwój cywilizacyjny Zachodu” skupił się on na kulturowym wymiarze dziedzictwa Reformacji. Wskazał na cztery, jego zdaniem zasadnicze, kierunki oddziaływania Reformacji na kulturę, które są głęboko zakorzenione w jej przesłaniu teologicznym: 1. impuls republikańsko-demokratyczny; 2. rozwój czytelnictwa, powstanie kultury słowa i hermeneutyki; 3. likwidacja magicznego wymiaru kultury, prowadząca do jej racjonalizacji; 4. zmiana ideału doskonałości religijnej – etyka pracy – uwewnętrznienie etosu.

Rozwijając pierwszą z tez wskazał m. in. na likwidację w dobie Reformacji scentralizowanej struktury zarządzenia Kościoła w Europie na rzecz rozwiązań samodzielnych i lokalnych (m. in.: Kościoły narodowe),

które pozwalały na szersze zaangażowanie osób świeckich poprzez ciała przedstawicielskie (rady parafialne, synody). To łączyło się także z redefinicją Kościoła podkreślającą Kościół niewidzialny kosztem widzialnego – instytucjonalnego. Z tymi przemianami łączy się także wypracowanie standardów przejrzystości finansowej. Wszystko to stawało się wzorcami dla rozwoju m. in. na polu struktur politycznych. Fundamentem takiego rozwoju był ukształtowany ze względu na przekonania soteriologiczne indywidualizm protestancki.

Drugą z tez prof. zw. dr hab. Zbigniew Pasek rozwinął wskazując na zasadę *sola scriptura*, która nie tylko wzywała wiernych do czytania Pisma Świętego, ale również uczyła ich krytycznego namysłu w konfrontacji z tekstem biblijnym na temat prawd, które przekazywali im duchowni. Kolejną istotną dla tego wątku kwestią było protestanckie zastąpienie kultury obrazu kulturą słowa, co wynikało z przejścia hebrajskich wzorców interpretacji dekalogu uwzględniających zakaz czynienia obrazów. Z tym związane jest przekonanie o wierze rodzącej się ze słuchania słowa. To prowadziło do rozwijania czytelnictwa, które przekraczało obszar literatury religijnej. Istotnym czynnikiem tego rozwoju było udostępnienie Biblii w językach narodowych na podstawie tekstów oryginalnych, co sprzyjało zarówno szeroko zakrojonym badaniom nad tekstem biblijnym, jak i rozwojowi języków narodowych.

Punktem wyjścia dla omówienia tezy trzeciej było wskazanie na to, że Reformacja odrzuciła automatyzm działania zbawczego, co widać w szczególności w odrzuceniu zasady działania sakramentów *ex opere operato*. To sprzyjało, jak ujmował to Maks Weber, „odczarowaniu świata”, co tworzyło warunki dla jego racjonalizacji, która porzucała tłumaczenie świata w kategoriach magiczno-religijnych. Podkreślił również, że praktycyzm życiowy i edukacja były wartościami promowanymi przez protestantyzm. Wskazał także, że ten proces racjonalizacji często wiązany jest z przekonaniem niejednokrotnie zapomnianego ruchu antytrynitarnego (socynianizmu), który narodził się w XVI w. m. in. na ziemiach polskich i był tutaj przez 100 lat obecny.

W omówieniu czwartej z tez prof. zw. dr hab. Z. Pasek wskazał, że protestantyzm zmienił ideał doskonałości religijnej. Nie tylko odrzucono koncepcję świętych, ale także zasługi, eliminując tym samym ascezę jako podstawę zbawienia. Do tego dochodzi ujmowanie zawodu [*Beruf*], a więc pracy, jako powołania [*Berufung*] Bożego. To przyczyniło się do powstania w środowisku protestanckim etosu pracy, który promował takie wartości jak uczciwość, transparentcja, czy zaufanie. Wskazał, że stały się one, jak ujmuje to Ronald Inglehart, uwewnętrzną normą moralną, która ma swoje oddziaływanie także w społeczeństwach, które uległy sekularyzacji.

Uroczystość inauguracji w siedzibie ChAT zakończyło odśpiewanie hymnu akademickiego *Gaudeamus igitur*. Następnie zwierzchnicy Kościołów zrzeszonych w Polskiej Radzie Ekumenicznej, przedstawiciele Kościoła rzymskokatolickiego, władze Akademii oraz pozostali Goście, udali się na teren budowy nowej siedziby ChAT, gdzie dokonano poświęcenia oraz wmurowania aktu erekcyjnego.

CHRZEŚCIJAŃSKA AKADEMIA TEOLOGICZNA
w WARSZAWIE

Rok LIX

Zeszyt 4

ROCZNIK TEOLOGICZNY

WARSZAWA 2017

REDAGUJE KOLEGIUM

dr hab. Jakub Sławik, prof. ChAT – redaktor naczelny

dr hab. Jerzy Ostapczuk, prof. ChAT – zastępca redaktora naczelnego

prof. dr hab. Tadeusz J. Zieliński

dr hab. Borys Przedpełski, prof. ChAT

dr Jerzy Sojka – sekretarz redakcji

RECENZENCI

ks. Jarosław Babiński

ks. Krzysztof Bardski

Achim Behrens

Alexander Cap

Piotr Chomik

ks. Bogumił Gacka

Wojciech Gajewski

ks. Sebastian Jasiński

ks. Tadeusz Kałużny

ks. Wojciech Kluj

Klaus Koenen

Krzysztof Leśniewski

Piotr Lorek

ks. Marek Ławreszuk

Aleksander Naumow

Roman Oficinskij

Zbigniew Pasek

Grzegorz Pecka

Grzegorz Pełczyński

ks. Andrzej Perzyński

Aldona Piwko

ks. Rajmund Porada

Jacek Prokopski

Antje Roggenkamp

ks. Günter Röhser

ks. Mariusz Rosik

Stanisław Rosik

Wilhelm Schwendemann

ks. Henryk Seweryniak

Jakob Wöhrle

ks. Warsonofiusz (Bazyli

Doroszkiewicz)

Mariusz Wojewoda

Michael Wolter

Skład komputerowy – Łukasz Troc

Fot. Aleksander Wasyluk / orthphoto.net

W związku z wprowadzaniem równoległej publikacji czasopisma w wersji papierowej i elektronicznej Redakcja „Rocznika Teologicznego” informuje, iż wersją pierwotną jest wersja papierowa.

BWHEBB, BWHEBL, BWTRANSH [Hebrew]; BWGRKL, BWGRKN, and BWGRKI [Greek]

PostScript® Type 1 and TrueType fonts Copyright ©1994-2013 BibleWorks, LLC.

All rights reserved. These Biblical Greek and Hebrew fonts are used with permission and are from BibleWorks (www.bibleworks.com)

ISSN 0239-2550

Wydano nakładem

Wydawnictwa Naukowego ChAT

ul. Miodowa 21c, 00-246 Warszawa tel. +4822 635-68-55

Nakład: 200 egz., objętość ark. wyd.: XXXX

Druk: druk-24h.com.pl

ul. Zwycięstwa 10,

15-703 Białystok

Spis treści

In memoriam. Jego Ekscelencja Arcybiskup Jeremiasz (Jan Anchimiuk).....	637
--	-----

ARTYKUŁY

MANFRED OEMING, <i>Die Bedeutung des Alten Testamentes für den Reformator Martin Luther</i>	647
JAKUB SLAWIK, <i>Hermeneutyka biblijna Marcina Lutra: sens dosłowny a interpretacja chrystologiczna na przykładzie Iz 52,13-53,12</i>	687
ANDRZEJ P. KLUCZYŃSKI, <i>Reformacja a zaistnienie, kryzys i perspektywy teologii Starego Testamentu</i>	713
JOCHEN FLEBBE, <i>Tun oder Hören? Paulus und das Gesetz – und ein Blick auf Martin Luther</i>	727
MICHAEL MEYER-BLANCK, <i>Vom Altar zum Herzen. Luthers Gottesdienstreform als Quelle moderner Subjektivität</i>	761
MARCIN HINTZ, <i>Hermeneutyczna funkcja ewangelickiej etyki teologicznej</i>	781
JERZY SOJKA, <i>Luterańska hermeneutyka dzisiaj. Odczytanie hermeneutycznego dziedzictwa luterańskiej Reformacji w refleksji Światowej Federacji Luterańskiej</i>	803
TADEUSZ DOLA, <i>Elementy hermeneutyki personalistycznej w relacji do teorii teologii Marcina Lutra</i>	821
WSIEWOŁOD KONACH, <i>Sola scriptura a prawosławne pojmowanie Pisma Świętego i Tradycji Świętej</i>	835
JAKUB KLOC-KONKOŁOWICZ, <i>Reformacja jako proces ,uetycznienia’ świata. Hegłowska hermeneutyka reformacji w „Wykładach z filozofii dziejów”</i>	847
TADEUSZ BARTOŚ, <i>Reforma, reformizm, Reformacja – analiza filozoficzna</i>	865

KRONIKA

Inauguracja roku akademickiego 2017/2018 w Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie (JERZY SOJKA).....	875
--	-----

Nadanie tytułu doktora honoris causa Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie ks. prof. dr. hab. Michaelowi Meyerowi-Blanckowi (JERZY SOJKA)	881
Nadanie Medalu za Zasługi dla Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie ks. prof. dr. hab. Manfredowi Uglorzowi (JERZY SOJKA)	885

Wykaz autorów

- Bartoś Tadeusz**, pedagogika@ah.edu.pl, Akademia Humanistyczna im. A. Gieyszтора, ul. Daszyńskiego 17, 06-100 Pułtusk
- Dola Tadeusz**, tadeusz.dola@uni.opole.pl, Uniwersytet w Opolu, ul. kard. Kominka 1A, 45-032 Opole
- Flebbe Jochen**, jflebbe@uni-bonn.de, Universität Bonn, Abteilung für Neues Testament, An der Schlosskirche 2-4, 53113 Bonn, Niemcy
- Hintz Marcin**, hintz@chat.edu.pl, Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie, ul. Miodowa 21c, 00-246 Warszawa
- Kloc-Konkołowicz Jakub**, j.kloc-konkolowicz@uw.edu.pl, Instytut Filozofii Uniwersytetu Warszawskiego, ul. Krakowskie Przedmieście 3, 00-927 Warszawa
- Kluczyński Andrzej**, jafeja@gmail.com, Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie, ul. Miodowa 21C, 00-246 Warszawa.
- Konach Wsiewołod**, wiesiek_k@poczta.onet.pl, Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie, ul. Miodowa 21c, 00-246 Warszawa
- Meyer-Blanck Michael**, meyer-blanck@uni-bonn.de, Evangelisch-Theologische Fakultät – Religionspädagogik, An der Schlosskirche 2-4, 53113 Bonn, Niemcy
- Oeming Manfred**, manfred.oeming@wts.uni-heidelberg.de, Universität Heidelberg, Theologisches Seminar, Kisselgasse 1, 69117 Heidelberg, Niemcy
- Slawik Jakub**, jakubsla@wp.eu, Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie, ul. Miodowa 21c, 00-246 Warszawa
- Sojka Jerzy**, sojkajerzy@gmail.com, Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie, ul. Miodowa 21c, 00-246 Warszawa